

Handläggare: Maria Svanholm
Telefon: 08-508 289 36

Till
Miljö- och hälsoskyddsnamnden
2013-03-12, p. 25

Slutrapport Våga fråga

Informationskampanj om konsumenters rätt till information om farliga kemikalier i vanliga konsumentprodukter

Förvaltningens förslag till beslut

- Godkänna slutrapporten för informationskampanjen ”Våga fråga”

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Maria Svanholm
Enhetschef

Sammanfattning

Miljöförvaltningen genomförde den 30 november 2012 en informationskampanj ”Våga fråga” om konsumenters rätt att få information om kemikalieinnehåll i varor enligt artikel 33 i EU:s kemikalieförordning Reach. Personal från miljöförvaltningen och ledamöter från miljö- och hälsoskyddsnamnden delade ut en folder med information om kemikalier i varor i 15 av Stockholms gallerior och köpcentrum.

”Våga fråga” avrapporteras nu i bifogad slutrapport. Syftet med utvärderingen och slutrapporten är att dra lärdomar inför kommande arbete med information och dialog i kemikaliarbetet samt att nå ut med information till andra aktörer som visat intresse för att genomföra liknande informationsinsatser.

Bakgrund

Kemiska ämnen kan tillsättas för att ge en vara vissa egenskaper. Det kan till exempel handla om att göra en plast mjuk, ett tyg mindre brandfarligt eller att ge varan en blank metallyta. Enligt artikel 33 i EU:s kemikalieförordning Reach har konsumenter rätt till information om en varas kemikalieinnehåll. Butiker ska kunna svara på frågor om varorna de säljer innehåller farliga kemikalier. Bestämmelsen hänvisar till kandidatförteckningen, som är en lista över ämnen som kan medföra allvarliga effekter på människors hälsa eller miljö. Nya ämnen förs upp på listan två gånger per år och den innehåller nu 138 ämnen. Om en vara innehåller mer än 0,1 % av något ämne på listan ska den som säljer varan på begäran kunna informera om det. Som konsument har man rätt att få svar på en sådan fråga inom 45 dagar.

För att upplysa konsumenter om rätten till information om farliga ämnen i vanliga konsumentprodukter genomfördes den 30 november 2012 informationsinsatsen ”Våga fråga”. Personal från miljöförvaltningen och ledamöter från miljö- och hälsoskyddsnämnden delade ut en folder med information om kemikalier i varor i 15 av Stockholms gallerior och köpcentrum. I samarbete med Svensk Handel togs även en handledning fram i syfte att hjälpa butiker att ta emot och hantera frågor om kemikalieinnehåll i varor. Materialet distribuerades till kontaktpersoner i köpcentrumen för vidare förmedling till enskilda butiker. I samband med kampanjen utbildades även 120 inspektörer, tjänstemän och politiker i praktisk tillämpning av Reach.

Under två timmar informerades uppskattningsvis ca 4000 konsumenter och ca 5100 informationsfoldrar delades ut. Budskapet har dessutom nått lyssnare via ett inslag i radio Stockholm, samt artiklar och notiser i flera tidningar. Materialet har efter kampanjen bland annat varit utställt i Tekniska nämndhusets entré och visats på Toxikologiska rådets seminarium ”Hur farliga är kemikalierna i varor och konsumentprodukter?”

För att kunna möta behovet av fördjupad information togs en hemsida fram för ”Våga fråga” med adressen www.stockholm.se/vagafraga. Miljöförvaltningen har

också skapat en sida på facebook för information och interaktion med allmänheten (<http://www.facebook.com/giftfrittstockholm>).

”Våga fråga” avrapporteras nu i bifogad slutrapport. Syftet med utvärderingen och slutrapporten är att dra lärdomar inför kommande arbete med information och dialog i kemikaliearbetet samt att nå ut med information till andra aktörer som visat intresse för att genomföra liknande informationsinsatser. Slutrapporten kommer att skickas till intresserade myndigheter och kommuner och finnas tillgänglig på projektets hemsida.

Förvaltningens synpunkter

Användningen av kemikalier är omfattande i dagens samhälle och kemikalier spelar en viktig roll i vårt dagliga liv. Att minska spridning och påverkan av farliga kemiska ämnen är mål som återfinns på både nationell och lokal nivå.

Nationella miljömålet ”giftfri miljö”:

”Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna”.

Stockholms stads miljöprogram, delmål 2.4:

”Spridningen av miljö- och hälsofarliga ämnen från hushåll, handel, byggande och andra aktörer i Stockholm ska minska”.

Staden har i stor utsträckning kommit till rätta med de stora industriella punktutsläppen, men miljön i Stockholm påverkas istället alltmer av en diffus spridning av miljöfarliga ämnen från produkter och varor. Trots att lagstiftningen under senare år även har börjat uppmärksamma den miljöbelastning som kommer från varor och reglera vilka ämnen som får förekomma (t.ex. i elektronik och leksaker) så är begränsningarna fortfarande få. För att nå resultat i form av minskad miljöbelastning kan staden därför inte helt förlita sig på tillsynsverktyget.

Staden kan påverka på olika sätt bland annat genom samverkan och information. ”Våga fråga” är ett exempel på ett aktivt arbete med information och dialog i enlighet med kemikalieplanen för Stockholm som är under framtagande.

Arbetet med samverkan, dialog och information rörande kemikalier i varor fortsätter i olika former. Erfarenhetsutbyte och samverkan sker inom ramen för Stockholms kemikalieforum där Stockholms stad, Svensk handel och handelsföretag verksamma i Stockholmsregionen ingår. Forumet planerar att följa upp ”Våga fråga” under våren, med seminarier på temat kemikalier i varor.

Erfarenhetsutbyte och vidare arbete sker också i samarbete med Göteborg, Helsingborg och Västerås som i likhet med Stockholm arbetar med att ta fram kemikalieplaner. Flera kommuner har även visat intresse för att genomföra en egen liknande informationsinsats.

De synpunkter som har kommit från deltagande tjänstemän och politiker har varit övervägande positiva. Att få göra något av vikt tillsammans med andra avdelningar och enheter i nära samarbete med nämndens politiker var mycket uppskattat. Många tyckte även att utbildningen som hölls innan kampanjdagen var informativ och bra. Utbildningen gav ökade kunskaper inom kemikaliefrågan som kan användas även efter projektets avslutande, vid kontakt och arbete med företag och allmänhet.

Att ha en tydlig avsändare på informationsmaterialet är mycket viktigt. Den något otydliga utformningen av informationsmaterialet gjorde att konsumenterna inte genast uppfattade att det var staden/miljöförvaltningen som var avsändaren. Stadens/miljöförvaltningens logotyper borde ha placerats mer synligt på informationsmaterialet. När väl budskapet gått fram möttes deltagande tjänstemän och politiker ofta med ett stort intresse från allmänheten.

Slut

Bilagor

- Våga fråga – slutrapport med tillhörande bilagor